

Haarlemmermeer-Bollenstreek

**Toetsing Milieuraapport van de
Strategische Milieubeoordeling (SMB)**

6 maart 2006 / rapportnummer 1608-69

commissie voor de milieueffectrapportage

Provinciale Staten van Noord-Holland
Postbus 123
2000 MD Haarlem

uw kenmerk
2005-24616

uw brief
16 juni 2005

ons kenmerk
1608-70/Ib/jr

onderwerp
Advies over de toetsing van het milieu-
rapport Strategische Milieubeoordeling
(SMB) Haarlemmermeer-Bollenstreek

doorkiesnummer
(030) 234 76 12

Utrecht,
6 maart 2006

Geacht college,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies uit te brengen in het kader van de toetsing van het milieu-rapport Strategische Milieubeoordeling (SMB) Haarlemmermeer-Bollenstreek. Overeenkomstig uw verzoek bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag nadere informatie over het vervolg van dit project krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

dr.ir. G. Blom
Voorzitter van de werkgroep
SMB Haarlemmermeer-Bollenstreek

Toetsing Milieurapport Strategische Milieubeoordeling (SMB) Haarlemmermeer-Bollenstreek

Advies over de toetsing van het milieurapport Strategische Milieubeoordeling (SMB) Haarlemmermeer-Bollenstreek,

uitgebracht aan de Provinciale Staten van Noord-Holland door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

de werkgroep SMB
Haarlemmermeer-Bollenstreek,

de secretaris

ir. I.G.M. de Bondt

de voorzitter

dr.ir. G. Blom

Utrecht, 6 maart 2006

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. BEOORDELING SMB.....	1
3. KANTTEKENINGEN	2
3.1 Bouwopgave.....	3
3.2 Randvoorwaarden in Nota Ruimte	4
3.3 Lagenbenadering	4
3.4 Besturingsfilosofie	4
4. ROBUUSTHEID.....	4
4.1 Ontwikkelingsmogelijkheden Schiphol	5
4.2 Afname van het areaal akkerbouw.....	5
4.3 Klimaatontwikkeling	6
4.4 Bereikbaarheid	7
5. VOORKEURSALTERNATIEF EN VERDERE PROCEDURE	7
5.1 Gebruik van informatie uit de SMB	7
5.2 Ontwikkeling voorkeursalternatief.....	7
5.3 Verantwoording van gemaakte keuzes.....	9

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag, d.d. 16 juni 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Projectgegevens

1. INLEIDING

In de Nota Ruimte is een gebiedsuitwerking gedefinieerd voor de Haarlemmermeer en de Bollenstreek. Het Rijk heeft de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland verzocht op te treden als opdrachtnemers. De gebiedsuitwerking moet antwoord geven op de vraag of en waar in het plangebied in de periode 2010-2030 10.000 tot 20.000 woningen een plek kunnen krijgen buiten het stedelijke gebied, in samenhang met andere ruimtelijke opgaven (waterberging, recreatieve groenvoorziening, etc).

Provincie Noord-Holland heeft besloten een Strategische Milieubeoordeling (SMB) uit te voeren. De reden hiervoor is dat de gebiedsuitwerking vrijwel zeker zal leiden tot een partiele streekplanherziening Noord-Holland Zuid. Wijziging van het streekplan Zuid-Holland West is minder waarschijnlijk. De SMB heeft wel betrekking op het hele plangebied en niet alleen op het Noord-Hollandse deel.

Bij brief van 16 juni 2005 van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland¹ is aan de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) gevraagd of zij advies uit wil brengen over de SMB. Het advies van de Commissie heeft betrekking op de gebiedsuitwerking voor het hele gebied.

Bij haar advisering heeft de Commissie de volgende documenten betrokken:

- Notitie Reikwijdte en detailniveau;
- 4 perspectieven, discussienotitie 11 oktober 2005;
- Strategische Milieubeoordeling Haarlemmermeer Bollenstreek, 6 januari 2006;
- Werkdocument Bouwstenen concept 30 juni 2005.

De SMB heeft niet ter inzage gelegen. Er zijn dus geen inspraakreacties betrokken bij het advies.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.². De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Provincie Noord Holland heeft aangegeven dat zij graag van de Commissie advies wil krijgen over de wijze waarop milieueffecten een rol kunnen spelen bij het opstellen van het voorkeursalternatief. In haar advisering richt de Commissie zich daarom met name op de navolgbaarheid en plausibiliteit van de analyse de robuustheid van de milieueffecten en de manier waarop het voorkeursalternatief kan worden ontwikkeld.

2. BEOORDELING SMB

De gebiedsuitwerking is een uitwerking van de Nota Ruimte. Deze gebiedsuitwerking is uniek. Dit houdt in dat er geen wettelijke bepalingen zijn waar de gebiedsuitwerking, of het proces van opstellen, aan moet voldoen. Het is positief dat de provincie Noord-Holland heeft besloten een SMB op te stellen met

¹ Zie bijlage 1 voor kopie van de brief.

² Zie bijlage 2 voor samenstelling werkgroep.

het doel om milieubelangen mee te laten wegen bij het opstellen van de gebiedsuitwerking.

Er zijn vier theoretische perspectieven opgesteld, waarvan de milieueffecten in de SMB in kaart zijn gebracht. De perspectieven zijn opgesteld om te verkennen welke mogelijkheden en beperkingen het gebied kent en de maatschappelijke discussie te kunnen starten over de gebiedsuitwerking³. De perspectieven zijn geen reële ruimtelijke plannen. Doordat in de SMB geen reële alternatieven zijn onderzocht, krijgt de SMB logischerwijs een globaal en verkennend karakter.

De SMB is gebruikt om te inventariseren wat sturende milieuarargumenten zijn voor het opstellen van de gebiedsuitwerking. Met andere woorden: de SMB moet inzicht geven in de milieuknelpunten en mogelijkheden van de Haarlemmermeer en de Bollenstreek.

Het detailniveau van de SMB is goed gekozen. De milieueffecten zijn globaal weergegeven. Dit past bij het globale karakter van de SMB. Het voorkeursalternatief zal aan de hand van onder andere de SMB worden opgesteld en zal nog keuzeruimte overlaten. Bij de streekplanherziening zal in meer detail worden vastgelegd hoe de Haarlemmermeer en de Bollenstreek zich zullen ontwikkelen. Bij de streekplanherziening zal een nieuw SMB moeten worden opgesteld, waarbij dieper en voor sommige aspecten kwantitatief op de milieueffecten kan en moet worden ingaan.

De Commissie gaat in dit advies verder niet in op de afzonderlijke milieueffecten, omdat geen van de perspectieven zal dienen als basis voor de gebiedsuitwerking en omdat er nog een SMB wordt uitgevoerd op streekplanniveau. Wel merkt de Commissie op dat de wijze waarop de milieueffecten zijn bepaald goed navolgbaar is en de uitkomsten plausibel zijn.

Voor de beoordeling van de resultaten van de SMB is de wijze van totstandkoming van belang. De Commissie plaatst daar enkele kanttekeningen bij (hoofdstuk 3 van dit advies). Vervolgens wordt nader ingegaan op de robuustheidsanalyse (hoofdstuk 4). Tenslotte geeft de Commissie adviezen ten behoeve van de ontwikkeling van een voorkeursalternatief (hoofdstuk 5).

3. KANTTEKENINGEN

Voorafgaande aan het opstellen van de SMB is gekeken of binnen de randvoorwaarden, die de Nota Ruimte oplegt, voldaan kan worden aan een bouwopgave van 10.000 tot 20.000 woningen. In de notitie over de perspectieven wordt – zonder onderbouwing – gesteld dat er maximaal 6.000 woningen gebouwd kunnen worden in de Haarlemmermeer en de Bollenstreek als de randvoorwaarden in de Nota Ruimte ongewijzigd blijven. De Commissie adviseert om deze onderbouwing te geven ten behoeve van het besluitvormingstraject over de gebiedsuitwerking.

Nadat gesteld is dat er geen 10.000 – 20.000 woningen kunnen worden gerealiseerd, is onderzocht welke mogelijkheden er zijn om woningen in het gebied te realiseren indien de beleidstechnische randvoorwaarden uit de Nota Ruim-

³ Vertegenwoordigers van bevoegd gezag en initiatiefnemer hebben op 2 februari 2006 overleg gehad met de werkgroep en hebben het doorlopen proces toegelicht.

te gewijzigd worden. De Commissie toetst normaal gesproken (o.a.) of initiatieven voldoen aan de wettelijke bepalingen. Bij het opstellen van de SMB is het wijzigen van de Nota Ruimte echter het uitgangspunt geweest. De Commissie is uitgegaan van dit gegeven. Zij benadrukt dat zij het nut en de noodzaak van het wijzigen van de randvoorwaarden uit de Nota Ruimte niet beoordeelt.

De SMB is ingezet als toetsingsinstrument. Dit houdt in dat de vier perspectieven, nadat zij volledig waren opgesteld, zijn getoetst op hun milieugevolgen. Vervolgens is er een robuustheidsanalyse uitgevoerd om aan te tonen hoe gevoelig de perspectieven zijn voor toekomstige ontwikkelingen.

De milieueffecten van de perspectieven zijn in kaart gebracht. Ten behoeve van de beoordeling van de milieu-informatie merkt de Commissie op dat:

- a. de milieu-informatie per perspectief een beeld geeft van de milieueffecten ten opzichte van de referentiesituatie;
- b. het vergelijken van perspectieven of de afzonderlijke milieuaspecten met elkaar, moeilijk is. Een vergelijking van de perspectieven is ook niet noodzakelijk. Er hoeft immers geen keuze gemaakt te worden tussen de perspectieven. De mogelijkheden om te vergelijken zijn beperkt, doordat:
 - de mate waarin voldaan wordt aan de vraag: *“kunnen er 10.000-20.000 woningen in het gebied worden gerealiseerd”* bij alle perspectieven verschillend is;
 - per perspectief de randvoorwaarden uit de Nota Ruimte op verschillende wijze zijn aangepast;
 - er fundamenteel verschillende keuzes zijn gemaakt in de onderste laag van de lagenbenadering;
 - de besturingsfilosofie (overheid vs. particulier initiatief en cultuurbevestigend vs. cultuurmakend) in de vier perspectieven verschillend is.

De conclusie dat de integrale milieueffecten van de perspectieven niet wezenlijk verschillen, heeft door de onder b. genoemde punten beperkte betekenis (zie pag. 17 van de SMB), omdat de gehanteerde randvoorwaarden en uitgangspunten verschillen. Dit is uitgewerkt in de volgende paragrafen.

3.1 Bouwopgave

Uit de SMB en de notitie over de perspectieven blijkt dat er een groot verschil zit in de woningaantallen bij de vier verschillende perspectieven. Zo worden bij perspectief ‘kavels en landerijen’ 8.000 – 11.000 woningen gerealiseerd op uitleglocaties en bij perspectief ‘meer, stad en land’ 20.000 tot 30.000 woningen⁴.

De SMB laat in het midden of de woningaantallen volgen uit economische afwegingen (zonder een bepaald bouwvolume is het perspectief niet realiseerbaar), besturingsfilosofie (overheid vs. particulier initiatief en behoudend vs. cultuurbepalend) of de gehanteerde randvoorwaarden. Hierdoor is het niet duidelijk of de perspectieven realiseerbaar zijn met andere woningaantallen.

⁴ De minister van VROM heeft gevraagd om te onderzoeken of er 10.000 tot 20.000 woningen kunnen worden gerealiseerd buiten de stedelijke omgeving. De Commissie concentreert zich daarom in haar advisering op de uitleglocaties en niet op de woningen die in stedelijk gebied worden gerealiseerd.

3.2 Randvoorwaarden in Nota Ruimte

Uit de notitie over de 4 perspectieven komt naar voren dat vanuit verschillende invalshoeken door de nota Ruimte beperkingen worden opgelegd aan het gebied (geluidscontour Schiphol, uitsluitingsgebieden, Groene Hart, Greenport en Groenproject). Om een gevoel te krijgen van de mogelijkheden voor woningbouw, indien deze randvoorwaarden worden aangepast, is bij alle perspectieven op verschillende locaties en in verschillende mate afgeweken van de randvoorwaarden. Er zijn dus verschillende uitgangspunten gehanteerd, waar verschillende milieueffecten bij horen.

Behalve dat vergelijking van de perspectieven / milieueffecten door de gekozen systematiek moeilijk is, is ook niet duidelijk geworden hoeveel woningen er in het gebied gebouwd kunnen worden als slechts een van de randvoorwaarden wordt gewijzigd. De vraag *‘hoeveel woningen kunnen gerealiseerd worden indien het beleid met betrekking tot het Groene Hart wordt aangepast’*, kan bijvoorbeeld niet met de SMB beantwoord worden.

3.3 Lagenbenadering

Er is gebruik gemaakt van een lagenbenadering bij het opstellen van de perspectieven. Uit een lagenbenadering volgt een viertal varianten voor het blauwgroene raamwerk, die richtinggevend zijn voor het ruimtelijke ontwerp. Doordat alle vier de perspectieven hun eigen groenblauwstructuur kennen, zijn de randvoorwaarden, die gehanteerd zijn bij de verschillende perspectieven, niet gelijk. Met andere woorden: er zijn vier sets randvoorwaarden gegenereerd.

3.4 Besturingsfilosofie

De perspectieven zijn o.a. ontwikkeld op basis van een as, die aan de ene kant een meer cultuur bevestigende en aan de andere kant een meer cultuurmakende strategie als uitgangspunt neemt. De gekozen strategie kan bepalend zijn voor de beoordeling van de positieve en negatieve effecten. Een voorbeeld hiervan is de beoordeling van het aspect cultuurhistorie en landschap. Wat bij een cultuurmakend perspectief als positief wordt ervaren, kan bij een cultuurbevestigend ontwerp negatief scoren.

4. ROBUUSTHEID

De robuustheidsanalyse in de SMB heeft betrekking op 4 onderwerpen:

- ontwikkelingsmogelijkheden van Schiphol met één of twee banen;
- afname van areaal akkerbouw;
- klimaatsontwikkeling / zeespiegelstijging;
- bereikbaarheid.

De Commissie plaatst een aantal kantekeningen bij de robuustheidsanalyse (zie paragrafen 4.1 t/m 4.3). Uit onderstaande opmerkingen blijkt dat de robuustheid niet eenduidig in kaart is gebracht. Er kunnen geen conclusies worden getrokken uit de robuustheidsanalyse in de SMB.

Gezien het feit dat het voorkeursalternatief reeds in ontwikkeling is, acht de Commissie het niet zinvol om de robuustheid van de perspectieven nogmaals te analyseren. Wel raadt zij aan om de toekomstvastheid van het voorkeursal-

ternatief inzichtelijk te maken. Houdt daarbij rekening met de onderstaande opmerkingen.

4.1 Ontwikkelingsmogelijkheden Schiphol

Uit de SMB blijkt dat de integrale effecten van de vier perspectieven bij de ontwikkeling van de parallelle Kaagbaan ongeveer gelijk zijn. De robuustheid van de perspectieven voor de ontwikkeling van Schiphol wordt daarmee bepaald door de integrale effecten van de parallelle noord/zuidbaan. Onduidelijk is of bij deze redenering rekening is gehouden met de verschillende bouwvolumes op de woningbouwlocaties. Bij perspectief 4 zijn immers veel meer woningen geplaatst binnen de geluidscontour (20 Ke) ten zuidwesten van Schiphol dan bij perspectief 2 of 3.

De ontwikkelingsmogelijkheden voor Schiphol en het beslag dat Schiphol legt op de ruimtelijke ontwikkeling en leefbaarheid in de omgeving van de luchthaven vormen al geruime tijd een heel lastige discussie. De Commissie constateert dat de robuustheidsanalyse niet stil staat bij de evaluatie van het Schipholbeleid en de verschillende mogelijke gevolgen die de uitkomst van deze evaluatie kan hebben.

In de SMB komt spanning tussen leefbaarheid en woningbouw aan de ene kant en de ontwikkeling van Schiphol aan de andere kant ook naar voren. Zo zijn bij alle vier de perspectieven de randvoorwaarden voor woningbouw binnen de geluidscontouren en/of uitsluitingsgebieden van Schiphol aangepast. Geef aan of dit inhoudt dat er geen alternatief denkbaar is waarbij 10.000 – 20.000 woningen binnen het gebied passen indien aan de randvoorwaarden m.b.t. Schiphol wordt voldaan⁵.

De Commissie wijst erop dat bij het samenstellen van het voorkeursalternatief (en in een later stadium het wijzigen van het streekplan) wellicht creatiever en gebiedsomvattend beleid nodig zal zijn. Om de leefbaarheid, die met wonen samenhangt, in balans te houden/te brengen met hinder en de ontwikkeling van Schiphol zal creatiever moeten worden gezocht naar mogelijkheden om bijvoorbeeld geluidshinder te compenseren met andere, leefbaarheidsvergroten- de maatregelen. Ga bij het samenstellen van het voorkeursalternatief expliciet na welke compenserende werking (voor de met de ontwikkeling van Schiphol gepaard gaande hinder) uit kan gaan van de kwaliteitsimpulsen in het gebied (water, groen, landschap, recreatie, toevoegen woonmilieus, versterken greenport en werkmilieus).

4.2 Afname van het areaal akkerbouw

De commissie is het eens met de constatering dat in de perspectieven 2 en 4 het areaal akkerbouw nagenoeg is verdwenen, zodat deze perspectieven ook niet gevoelig zijn voor toekomstige ontwikkelingen in de landbouw. De score moet worden weergegeven met/vervangen door één ster, wat staat voor robuust⁶.

⁵ Er is aangegeven dat er 6.000 woningen in het gebied kunnen worden gebouwd als aan alle randvoorwaarden van de Nota Ruimte wordt voldaan. Doordat bij de perspectieven verschillende randvoorwaarden tegelijkertijd zijn gewijzigd, wordt niet inzichtelijk hoeveel woningen in het gebied passen als alleen de randvoorwaarden die betrekking hebben op Schiphol intact blijven.

⁶ In de SMB beoordeeld met 2 sterren: gevoelig.

De perspectieven 1 en 3 gaan in eerste instantie uit van het behoud van de landschapsstructuur (cultuurbevestigende besturingsfilosofie). Behoud van de akkerbouw wordt vervolgens gehanteerd als traditionele economische draager om die structuur te garanderen

Door de kavelgewijze functiemenging in perspectief 1 zijn de open agrarische kavels naast / tussen de bouwblokken van groot belang voor de ruimtelijke kwaliteit van de toekomstige verstedelijking. Mocht de akkerbouw onder druk komen te staan, dan zal vanwege het belang van de landbouw voor de ruimtelijke kwaliteit van alles verzonnen worden om de akkerbouw, dan wel een gelijkwaardige agrarische functie, voor het gebied te behouden. Score 'gevoelig', weergegeven met 2 sterren lijkt aannemelijk⁷.

Alternatief 3 krijgt 3 sterren wat 'kwetsbaar' betekent. De samenhangende grote landbouweenheid in perspectief 3 zal namelijk het meest kwetsbaar blijken te zijn voor veranderingen in de akkerbouw. Door het ontbreken van een verweving van de verstedelijking met de akkerbouw zal er geen lobby ontstaan voor het behoud van de akkerbouw als de akkerbouw bedreigd wordt.

4.3 Klimaatsontwikkeling

Alvorens in te gaan op de robuustheidsanalyse zelf, merkt de Commissie op dat de conclusies uit de SMB niet consistent zijn met die uit de perspectieven nota. In de tabel op pagina 55 van de perspectieven nota staat dat perspectief 1 niet robuust is wat betreft water, terwijl in de SMB staat aangegeven dat perspectief 1 robuust is. De Commissie is bij het opstellen van onderstaande tekst uitgegaan van de robuustheidsanalyse in de SMB.

De robuustheidsanalyse voor de klimaatsontwikkelingen grijpt aan op twee mechanismen:

- flinke zeespiegelstijging en daardoor toename van de kweldruk;
- verschuivingen in de neerslagverdeling over het jaar.

Robuustheid wordt voor beide mechanismen gerealiseerd door het genereren van extra bergingsvolume (meer wateroppervlakte en vooral meer peilfluctuaties). In de diepgelegen Haarlemmermeerpolder geldt vooral dat hoe groter en geconcentreerder de huidige en toekomstige bergingsgebieden zijn, hoe makkelijker deze extra ruimte is te benutten (door een veel geringere aanleglengte van ringkades/dijken).

In perspectief 1 is de groenblauwe structuur gebaseerd op een differentiatie in ruimtegebruik. Per kavel kan het ruimtegebruik verschillen, waardoor er een mozaïek van gebruikseenheden zal ontstaan binnen de polder. Binnen deze gefragmenteerde structuur zullen grote problemen gaan ontstaan, wanneer een dynamischer peilbeheer moet worden geïntroduceerd. De kleinschalige structuur zit grootschalige, robuuste ingrepen in de weg. Hierdoor is de stuurbaarheid en beheersbaarheid bij calamiteiten beperkt. Ook zal het feit dat bij perspectief 1 vele particulieren verantwoordelijk zijn voor de realisatie en het onderhoud van de watergangen gevolgen kunnen hebben voor de realisering van het systeem en de beheersbaarheid bij calamiteiten.

Perspectief 1 is juist zeer kwetsbaar voor klimaatsveranderingen en niet robuust, zoals in de SMB wordt verondersteld. Volgens dezelfde redenering is de "grote eenheden" aanpak van de perspectieven 2 en 4 veel minder kwetsbaar

⁷ In de SMB beoordeeld met drie sterren: kwetsbaar.

voor klimaatsveranderingen, dan wordt gesuggereerd in het toetsingsschema van de SMB.

De conclusies in de SMB zijn gebaseerd op een andere gedachtegang. In de SMB is niet gekeken naar de robuustheid van het *watersysteem* (kleinschalig vs. grootschalig). In de SMB is gekeken naar de hoeveelheid ruimte die ‘over’ is (in agrarisch gebruik), die ingezet kan worden om de waterberging in de toekomst uit te breiden. Met het robuustheidsoordeel uit de SMB wordt hiermee de onjuiste indruk gewekt dat grootschalige waterberging niet moet worden nagestreefd.

De conclusies uit de SMB zijn tegengesteld aan de conclusies die getrokken moeten worden als naar het watersysteem wordt gekeken. Perspectief 1 blijkt in alle opzichten nu het meest kwetsbaar, terwijl perspectief 4 juist als meest robuust scoort.

4.4 Bereikbaarheid

De beoordeling van de robuustheid op het gebied van de bereikbaarheid is summier, maar plausibel. De robuustheid is gerelateerd aan de mate waarin het autoverkeer en openbaar vervoer afhankelijk is van de hoofdinfrastructuur en van keuzemogelijkheden tussen de beschikbare modaliteiten (trein, bus, auto, fiets, etc). Vanuit deze optiek is een compacte stedelijke oplosrichting (uitgaande van een zorgvuldige locatiekeuze) robuuster dan een meer gespreide.

5. VOORKEURSALTERNATIEF EN VERDERE PROCEDURE

5.1 Gebruik van informatie uit de SMB

In de SMB is op systematische wijze onderzocht wat milieuknelpunten zijn in de Haarlemmermeer en de Bollenstreek en wat geschikte en ongeschikte locaties zijn voor onder andere woningbouw. De transparante sheets zijn hierbij een handig hulpmiddel.

De SMB heeft veel informatie opgeleverd, die relevant is voor het opstellen van het voorkeursalternatief. De Commissie adviseert om een overzicht te maken van de belangrijkste sturende milieuelementen, die uit de SMB naar voren zijn gekomen. Geef per milieuaspect aan wat de leerpunten zijn en welke do's en dont's te onderscheiden zijn. Dit overzicht kan een leidraad vormen bij het ontwikkelen van het voorkeursalternatief. Ook kan het overzicht bijdragen aan het onderbouwen van het voorkeursalternatief en het verantwoorden van de keuzes, die bij het opstellen van het voorkeursalternatief worden gemaakt.

5.2 Ontwikkeling voorkeursalternatief

Er zijn vier verschillende sets randvoorwaarden en vier verschillende bestuursfilosofieën gehanteerd als uitgangspunt (zie paragraaf 2.3). Hierdoor kunnen goede elementen uit de perspectieven niet eenvoudig met elkaar gecombineerd worden tot een voorkeursalternatief.

De Commissie adviseert om vanuit een strategie op hoofdlijnen (bijvoorbeeld verbinden van de Haarlemmermeer en de Bollenstreek of meer verzelfstandigen van deze twee gebieden) duidelijke keuzes te maken in de lagenbenadering, die de toekomstvastheid van de dragende structuren (watersysteem, blauw-groene structuur, infrastructuur) voor de Haarlemmermeer en de Bollenstreek vergroten. Bepaal vervolgens de gewenste omvang van de woningbouwopgave (in de range van 10.000 tot 20.000 woningen op uitleglocaties) en breng de bouwopgave en de dragende structuur met elkaar in overeenstemming, zó dat meerwaarde ontstaat.

De Commissie adviseert om aan de hand van de belangrijkste sturende milieuelementen, waaronder de geschiktheid van locaties voor waterberging en woningbouw, het voorkeursalternatief te ontwikkelen (zie par. 2.4). De Commissie onderschrijft de conclusie in de SMB dat milieueffecten integraal in het ontwerpproces dienen te worden meegenomen.

Vanuit milieuoptiek is het raadzaam om bij het uitwerken van het voorkeursalternatief uit te gaan van de volgende 5 invalshoeken:

- **Water:** welke vorm van waterberging is voldoende robuust om voldoende bescherming te bieden van de hoge investeringen in de Haarlemmermeer? Welke oplossing is voldoende grootschalig en stuurbaar? Welke mogelijkheden zijn er om waterberging met andere functies te combineren? De combinatie water en wonen in de westflank van de Haarlemmermeer vraagt door de kritische bodemkundige situatie om aangepaste en innovatieve funderingsoplossingen voor de woningbouw. Alleen wanneer deze oplossingen ook daadwerkelijk operationeel worden gemaakt is een gecombineerde ontwikkeling wonen/water voor de westflank mogelijk.
Geadviseerd wordt alvorens een definitieve keuze te maken, deze te onderbouwen met gedegen berekeningen. Een centrale keuze is die voor een zoet oppervlaktewatersysteem, of een brakwatersysteem. Het eerste impliceert de blijvende noodzaak tot maatregelen als doorspoelen en/of seizoensberging, het tweede een zekere mate van acceptatie van bijvoorbeeld opbrengstderving voor landbouw en natuurwaarden gebaseerd op brak water. Het voorkomen van zoute kwel (door tegendruk te bieden aan het opkwellende grondwater) vraagt substantiële peilstijgingen in de polder. Het wordt niet geheel duidelijk of de piekberging en seizoensberging ook dit doel dienen, maar opgemerkt wordt dat het in principe niet de geijkte middelen hiervoor zijn. Verder wordt opgemerkt dat seizoensberging niet goed te realiseren is op die plaatsen waar de zoute kwel zich manifesteert (daar waar de deklaag dun is), het zoete water zal dan immers verbrakken.
- **Ontwikkelingsmogelijkheden Schiphol en hinderbeleving:** kunnen de randvoorwaarden uit de Nota Ruimte worden gerespecteerd of wordt ervoor gekozen om te bouwen binnen de 20 Ke-contour en de uitsluitingsgebieden? De Commissie merkt hierbij nogmaals op dat zij zich niet uitlaat over het nut en de noodzaak om de randvoorwaarden los te laten. Ervan uitgaande dat in de gebiedsuitwerking afgeweken wordt van de randvoorwaarden m.b.t. Schiphol, adviseert de Commissie om na te gaan of er mogelijkheden zijn om te bouwen binnen de geluidscontouren en toch de leefbaarheid te vergroten. M.a.w. welke kwaliteiten kunnen worden toegevoegd, die een substantiële compensatie kunnen zijn van de negatieve druk op de leefbaarheid als gevolg van het gebruik van de luchthaven? Door dit op de schaal van het gehele gebied te beoordelen (en dus niet alleen in die delen waar de woningopgave neer-

daalt) kan de gebiedsuitwerking een belangrijke bijdrage leveren aan de voortgaande discussie rondom Schiphol.

- **Mobiliteit en daaraan gerelateerde milieubelasting:** welke infrastructuurvoorzieningen zijn nodig en moet/hoe kan de verbinding tussen de Haarlemmermeer en de Bollenstreek versterkt worden?
- **Groen en recreatie:** hoe kunnen - door meer samenhang te creëren in de groen blauwe structuur - de huidige en de toekomstige bewoners in het gebied beter toegang krijgen tot de groene uitloopgebieden van zowel de kustzone als het Groene Hart.
- **Ruimtelijke kwaliteit:** Op welke wijze kunnen schaalgrootte, zonering, en samenhangende netwerken bijdragen aan de ontwikkelingsmogelijkheden voor de akkerbouw, het creëren van nieuwe woonmilieus en natuurontwikkeling? Hoe kan verrommeling van het landschap tegen worden gegaan?

5.3 Verantwoording van gemaakte keuzes

Gebruik de lijst met leerpunten uit de SMB om het voorkeursalternatief te onderbouwen. Maak ten behoeve van de besluitvorming en het vervolgproces de link tussen leerpunten uit de SMB en de elementen van het voorkeursalternatief expliciet.

Maak bij het verantwoorden van de milieueffecten van het voorkeursalternatief onderscheid naar 1) de afwegingen die bij keuzes in de lagenbenadering zijn gemaakt en 2) de rol van de milieu-informatie in het situeren en dimensioneren van ruimtelijke eenheden en het maken van functionele combinaties (bijvoorbeeld water en wonen).

BIJLAGEN

bij de Toetsing van het Milieurapport van de Strategische
Milieubeoordeling (SMB) Haarlemmermeer-Bollenstreek

(bijlagen 1 t/m 2)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 16 juni 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Gedeputeerde Staten		PROVINCIE											
Datum - 6 JUNI 2005		Ons kenmerk 2005-24616											
Onderwerp Strategische Milieubeoordeling Gebiedsuitwerking Haarlemmermeer cs		 Noord-Holland											
Commissie voor de m.e.r. De algemeen secretaris en directeur de heer drs. S.A.A. Morel Postbus 2345 3500 GH UTRECHT		<table border="1"><tr><td></td><td>Commissie voor de milieu-impactbeoordeling</td></tr><tr><td>ingekomen :</td><td>17 JUNI 2005</td></tr><tr><td>nummer</td><td></td></tr><tr><td>dossier</td><td>1608-01</td></tr><tr><td>kopie naar :</td><td>Jb/bib/eb</td></tr></table>			Commissie voor de milieu-impactbeoordeling	ingekomen :	17 JUNI 2005	nummer		dossier	1608-01	kopie naar :	Jb/bib/eb
	Commissie voor de milieu-impactbeoordeling												
ingekomen :	17 JUNI 2005												
nummer													
dossier	1608-01												
kopie naar :	Jb/bib/eb												
Afdeling Economie, Landbouw en Milieu		Bijlage(n) 3 x 16 JUN 2005											
Behandeld door drs. M. Jonk E-mail jonkm@noord-holland.nl		Telefoon (023) 5143560 Uw kenmerk											
Geachte heer Morel,													
In de Nota Ruimte is voor de Haarlemmermeer en de Bollenstreek een gebiedsuitwerking gedefinieerd. Op verzoek van het Rijk treden de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland op als opdrachtnemers. Op 22 november heeft de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu de opdracht naar beide provincies verzonden. Deze is als bijlage 1 toegevoegd. Gedeputeerde Staten van de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland zijn gezamenlijk aan de slag gegaan met deze uitwerking. Dit in samenwerking met andere betrokken partijen. In deze gebiedsuitwerking moet binnen de beleidskaders van de Nota Ruimte worden gezien op welke wijze de ruimtelijke ontwikkelingen (waaronder de verstedelijking) kunnen plaatsvinden. Daarbij moet rekening worden gehouden met de ruimtelijke beperkingen die samenhangen met het beleid voor de luchthaven Schiphol, het Groene Hart en Greenport, maar ook met de afspraken over het strategische groenproject in de Haarlemmermeer. Het Rijk gaat er van uit dat er in deze uitwerking buiten het bestaande bebouwde gebied in 2010 (aangevuld met de ruimte die in de streekplannen is aangegeven binnen de rode contouren en excl. Hoofddorp West, Noordwijkerhout) ruimte wordt gevonden voor 10 á 20 duizend woningen. De provincie Noord-Holland heeft hiertoe samen met de provincie Zuid-Holland en andere betrokken overheden een proces in gang gezet waarin zij via een vergelijking van realistische modellen voor de ontwikkeling van het gebied er													
 AMSTERDAM		Noord-Holland sponsort Sail Amsterdam 2005 Kijk op www.noord-holland.nl											
		 WATERRIJK VAN LEE EN MEER											
		Internet: www.noord-holland.nl Email: post@noord-holland.nl											

naar streeft om te komen tot een bestuurlijk breed gedragen ontwikkelingsmodel. Direct na de keuze voor een gebiedsuitwerking zal worden gestart met de herziening van de streek- en structuurplannen en de bestemmingsplannen.

Het plan van aanpak voor de gebiedsuitwerking is op 8 maart 2005 vastgesteld door de colleges van Gedeputeerde Staten van Noord- en Zuid-Holland en op 29 maart door de Bestuurlijke Kerngroep van de gebiedsuitwerking (zie bijlage 2). Door het provinciale bestuur van Noord-Holland is besloten om een strategische milieubeoordeling (SMB) op te stellen voor de gebiedsuitwerking terzake van het Noord-Hollandse deel van het plangebied. Als voornaamste reden daarvoor geldt dat de gebiedsuitwerking vrijwel zeker zal leiden tot een herziening van het streekplan Noord-Holland-Zuid. Voor het streekplan Zuid-Holland-West is dit niet zeker: de beperkingen die voortvloeien uit het Greenportbeleid betekenen dat in de Bollenstreek vooralsnog geen grootschalige verstedelijking plaats kan vinden.

De gebiedsuitwerking is geen wettelijk of bestuursrechtelijk voorgeschreven plan waar de Europese richtlijn 2001/42/EG betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's direct op van toepassing is. Dat geldt wel voor de daaropvolgende streek- en structuurplannen en mogelijk de bestemmingsplannen. Omdat de gebiedsuitwerking tevens is te beschouwen als een eerste kader voor latere m.e.r.- (beoordelings)plichtige besluiten, hebben wij er voor gekozen om voor het Noord-Hollandse deel van de gebiedsuitwerking een SMB op te stellen.

Om redenen van zorgvuldigheid hebben wij besloten voor deze SMB de lijn van de onafhankelijke advisering over de opzet van het onderzoek en onafhankelijke beoordeling van het onderzoeksresultaat te hanteren, maar geen officiële SMB-procedure met alle bijbehorende stappen te doorlopen.

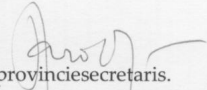
Gezien de deskundigheid van uw commissie op het gebied van strategische milieubeoordelingen en vanwege de onafhankelijkheid en objectiviteit van het onderzoek, zouden wij het zeer op prijs stellen indien u een bijdrage wilt leveren aan de totstandkoming van de SMB voor de genoemde gebiedsuitwerking. Wij denken daarbij aan een rol vergelijkbaar met die uw commissie heeft gespeeld bij de Integrale Toets voor Noord-Holland-Noord: namelijk de rol van onafhankelijk adviseur, kwaliteitsbewaker en beoordelaar.

Over de achtergronden van dit project en ons voornemen om de medewerking van de commissie te vragen is met u mondeling overleg geweest op 4 mei 2005. Daarin is naar voren gebracht dat een voorzet voor een toetsingskader, gebaseerd op de bouwstenen en uitgangspunten voor de alternatieve modellen evenals op de inhoudelijke vereisten uit de Europese richtlijn SMB medio juli 2005 aan uw commissie kan worden voorgelegd.

Vooruitlopend daarop treft u bijgaand aan het werkdocument Bouwstenen met informatie over het studiegebied, relevante beleidsontwikkelingen en sectorale opgaven (bijlage 3). Zodra de uitgangspunten voor de alternatieve ontwikkelingsmodellen zijn geformuleerd en daarmee de voorzet voor het toetsingskader, zullen wij u deze doen toekomen.

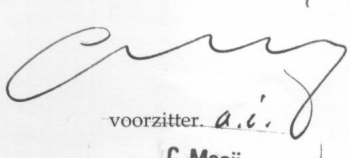
Graag vernemen wij van u of u aan dit verzoek wilt voldoen en wat uw ideeën ten aanzien van de invulling daarvan zijn.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten
van Noord-Holland,

provinciesecretaris.

H.W.M. Oppenhuis de Jong

voorzitter a.i.

C. Mooij

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast.

BIJLAGE 2

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Gedeputeerde Staten van Noord-Holland en Zuid-Holland

Bevoegd gezag: Provinciale Staten van Noord-Holland

Besluit: Niet van toepassing. Het betreft een vrijwillig SMB ten behoeve van een nadere uitwerking van de Nota Ruimte. De gebiedsuitwerking krijgt geen PKB status.

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: Niet van toepassing

Activiteit/plan: De gebiedsuitwerking voor de Haarlemmermeer en de Bollenstreek moet antwoord geven op de vraag of en waar in het plangebied in de periode 2010-2030 10.000 tot 20.000 woningen een plek kunnen krijgen buiten het stedelijke gebied, in samenhang met andere ruimtelijke opgaven (waterberging, recreatieve groenvoorziening, etc).

Procedurele gegevens:

De Commissie heeft op 6 maart 2006 advies uitgebracht over de SMB. Zij heeft de onderstaande documenten betrokken bij haar advisering:

- Notitie Reikwijdte en detailniveau;
- 4 perspectieven, discussienotitie 11 oktober 2005;
- Strategische Milieubeoordeling Haarlemmermeer Bollenstreek, 6 januari 2006;
- Werkdocument Bouwstenen concept 30 juni 2005.

Deze documenten hebben niet ter inzage gelegen.

Advisering:

De gebiedsuitwerking is een uitwerking van de Nota Ruimte. Deze gebiedsuitwerking is uniek. Dit houdt in dat er geen wettelijke bepalingen zijn waar de gebiedsuitwerking, of het proces van opstellen, aan moet voldoen. Het is positief dat provincie Noord-Holland heeft besloten een SMB op te stellen met het doel om milieubelangen mee te laten wegen bij het opstellen van de gebiedsuitwerking.

Er zijn vier theoretische perspectieven opgesteld, waarvan de milieueffecten in de SMB in kaart zijn gebracht. De perspectieven zijn opgesteld om te verkennen welke mogelijkheden en beperkingen het gebied kent en de maatschappelijke discussie te kunnen starten over de gebiedsuitwerking. De perspectieven zijn geen reële ruimtelijke plannen. Doordat in de SMB geen reële alternatieven zijn onderzocht, krijgt de SMB logischerwijs een globaal en verkennend karakter.

De SMB is gebruikt om te inventariseren wat sturende milieuargumenten zijn voor het opstellen van de gebiedsuitwerking. Met andere woorden: de SMB moet inzicht geven in de milieuknelpunten en mogelijkheden van de Haarlemmermeer en de Bollenstreek.

Het detailniveau van de SMB is goed gekozen. De milieueffecten zijn globaal weergegeven. Dit past bij het globale karakter van de SMB. Het voorkeursalternatief zal aan de hand van onder andere de SMB worden opgesteld en zal nog keuzeruimte overlaten. Bij de streekplanherziening zal in meer detail

worden vastgelegd hoe de Haarlemmermeer en de Bollenstreek zich zullen ontwikkelen. Bij de streekplanherziening zal een nieuw SMB moeten worden opgesteld, waarbij dieper en voor sommige aspecten kwantitatief op de milieueffecten kan en moet worden ingaan.

De Commissie gaat in dit advies verder niet in op de afzonderlijke milieueffecten, omdat geen van de perspectieven zal dienen als basis voor de gebiedsuitwerking en omdat er nog een SMB wordt uitgevoerd op streekplanniveau. Wel merkt de Commissie op dat de wijze waarop de milieueffecten zijn bepaald goed navolgbaar is en de uitkomsten plausibel zijn.

Voor de beoordeling van de resultaten van de SMB is de wijze van totstandkoming van belang. De Commissie plaatst daar enkele kanttekeningen bij (hoofdstuk 3 van dit advies). Vervolgens wordt nader ingegaan op de robuustheidsanalyse (hoofdstuk 4). Tenslotte geeft de Commissie adviezen ten behoeve van de ontwikkeling van een voorkeursalternatief (hoofdstuk 5).

Samenstelling van de werkgroep:

ir. J. van den Berg
dr.ir. G. Blom (voorzitter)
drs. ir. B.A.H.V. Brorens
ir. L. van Nieuwenhuijze

Secretaris van de werkgroep:

ir. I.G.M. de Bondt

Beoordeling Milieurapport van de Strategische Milieubeoordeling (SMB) Haarlemmermeer-Bollenstreek

In de Nota Ruimte is een gebiedsuitwerking gedefinieerd voor de Haarlemmermeer en de Bollenstreek. Het Rijk heeft de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland verzocht op te treden als opdrachtnemers. De gebiedsuitwerking moet antwoord geven op de vraag of en waar in het plangebied in de periode 2010-2030 10.000 tot 20.000 woningen een plek kunnen krijgen buiten het stedelijke gebied, in samenhang met andere ruimtelijke opgaven (waterberging, recreatieve groenvoorziening, etc).

ISBN 90-421-1723-0